

УДК 008:159.955.4:37

DOI 10.32461/2226-3209.4.2025.351828

Цитування:

Копієвська О. Р. Культурний інтелект у мистецько-освітньому просторі: культурологічна рефлексія. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 4. С. 17–23.

Kopievska O. (2025). Cultural Intelligence in the Art and Educational Space: Culturological Reflection. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 17–23 [in Ukrainian].

*Копієвська Ольга Рафаїлівна,
доктор культурології, професор,
професор кафедри
сценічного мистецтва і культури
Київського національного університету
технологій та дизайну
<https://orcid.org/0000-0002-4537-4888>
okopievska@gmail.com*

КУЛЬТУРНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МИСТЕЦЬКО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ

Метою статті є культурологічна рефлексія феномену культурного інтелекту та з'ясування його ролі в розвитку сучасного мистецько-освітнього простору України як культуротворчої системи, що інтегрує знання, творчість, емоційно-ціннісні орієнтації та комунікативну відкритість. **Методологія дослідження.** Теоретико-методологічну основу становлять культурологічний, антропологічний та інтегративний підходи, що дозволяють розглядати культурний інтелект як феномен, який формується в процесі взаємодії освіти, мистецтва й культури. Використано методи порівняльного аналізу, культурологічної інтерпретації та системного узагальнення. **Наукова новизна.** Культурний інтелект осмислено як інтегративний культурологічний феномен, що поєднує когнітивні, емоційно-ціннісні та поведінкові компоненти і виявляється чинником культуротворення в сучасному мистецько-освітньому просторі України. Обґрунтовано його роль як форми культурної стійкості (резильєнтності) та механізму гуманістичного розвитку особистості. **Висновки.** Культурний інтелект постає не лише як сукупність когнітивних, емоційно-ціннісних та поведінкових компонентів, а й набуває значення інтегративного культурологічного феномену, який формує здатність особистості та спільнот мислити, діяти й відчувати свою культурну індивідуальність у багатовимірному культурному середовищі. Трансформація мистецької освіти полягає у створенні принципового нового культуротворчого середовища, де формується здатність бачити, осмислювати й творити нові смисли, поєднувати традицію з інновацією, національне з універсальним. У часи соціокультурних зламів, війни й колективної травми культурний інтелект перетворює мистецько-освітній простір на середовище резильєнтності, де травматичний досвід можна переосмислити через творчість, де сенси та цінності стають точкою опори. Культурний інтелект є не стільки інструментом, скільки формою буття сучасної мистецько-освітньої культури – тим, що дозволяє їй переживати зміни, зберігати цінності й водночас відкривати нові горизонти творчості та гуманістичного розвитку.

Ключові слова: культурний інтелект, мистецько-освітній простір, культуротворчість, міжкультурна взаємодія, креативність, резильєнтність, культурна стійкість.

Kopievska Olha, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Stage Arts and Culture, Kyiv National University of Technologies and Design

Cultural Intelligence in the Art and Educational Space: Culturological Reflection

The purpose of the article is to provide a culturological reflection on the phenomenon of cultural intelligence and to determine its role in the development of the contemporary art and educational space of Ukraine as a cultural-creative system that integrates knowledge, creativity, value-oriented attitudes, and communicative openness. **Research methodology.** The theoretical and methodological framework is based on culturological, anthropological, and integrative approaches, which make it possible to consider cultural intelligence as a phenomenon formed in the interaction between education, art, and culture. The study employs methods of comparative analysis, culturological interpretation, and systematic generalisation. **Scientific novelty.** The article interprets cultural intelligence as an integrative culturological phenomenon that combines cognitive, emotional-value, and behavioural components and functions as a factor of cultural creation in the contemporary art and educational space of Ukraine. Its role is substantiated as a form of cultural resilience and a mechanism of the humanistic development of the individual. **Conclusions.** Cultural intelligence emerges not only as a set of cognitive, emotional-value, and behavioural components, but also acquires the meaning of an integrative cultural phenomenon that shapes the ability of individuals and communities to think, act, and feel their cultural individuality within a multidimensional cultural environment. The transformation of art education lies in the creation of a fundamentally new culture-forming environment, where the capacity to see, comprehend, and create new meanings is

developed – to combine tradition with innovation, and the national with the universal. In times of sociocultural upheaval, war, and collective trauma, cultural intelligence turns the artistic and educational space into an environment of resilience, where traumatic experience can be reinterpreted through creativity, and where meanings and values become points of support. Cultural intelligence is not so much an instrument as a form of being of contemporary art and educational culture – that which enables it to endure change, preserve values, and at the same time open new horizons of creativity and humanistic development.

Keywords: cultural intelligence, art and educational space, cultural creativity, intercultural interaction, creativity, resilience, cultural sustainability.

Актуальність теми дослідження. У добу глибоких цивілізаційних змін, зумовлених війною, цифровізацією, міграційними процесами, переосмисленням гуманістичних орієнтирів, питання культурної взаємодії та взаєморозуміння набувають особливої актуальності. В українському мистецько-освітньому просторі, що переживає інтенсивні трансформації, формується потреба в нових концептах, здатних описати не лише процес передачі знань, а й механізми культурного мислення, співтворчості, адаптації та діалогу.

Одним із таких концептів стає *культурний інтелект* (*Cultural Intelligence, CQ*) – поняття, яке в західній науці виникло на перетині психології, соціології та менеджменту [9, 10] (Earley & Ang, 2003; Livermore, 2011), а у вітчизняному культурологічному дискурсі набуває нового змісту. Його можна осмислювати не лише як здатність до міжкультурної комунікації, а і як механізм культурної рефлексії, що поєднує когнітивне, емоційно-ціннісне та водночас творчодіяльнісне освоєння світу.

Для вітчизняного мистецько-освітнього простору, який перебуває в стані ціннісного оновлення та пошуку нових моделей культурної комунікації, культурний інтелект є не лише індивідуальною компетенцією, а культурною детермінантою його розвитку. Саме завдяки культурному інтелекту освіта у сфері мистецтв набуває здатності передавати знання та відтворювати культурні смисли, формувати відкритість до Іншого, сприяти становленню нових культурних ідентичностей.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю культурологічного осмислення феномену культурного інтелекту як чинника інтеграції, модернізації та гуманізації мистецько-освітнього простору сучасної України.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика культурного інтелекту належить до міждисциплінарного поля досліджень, яке поєднує культурологію, філософію, соціальну психологію та педагогіку. Поняття *Cultural Intelligence (CQ)* у науковий обіг ввели західні вчені П. Ерлі та С. Енг [9, 10] на основі концепції багатовимірного інтелекту

Р. Штернберга (Sternberg, 1986) [12]. У працях цих авторів культурний інтелект трактується як здатність індивіда ефективно діяти в полікультурних середовищах, долаючи культурні бар'єри.

Подальшого розвитку концепція набула в працях Д. Лівермора (Livermore, 2011), який виокремив метакогнітивний, когнітивний, мотиваційний та поведінковий виміри культурного інтелекту. Європейські дослідники (Т. Томас, В. Ван Дуйне та ін.) розглядають феномен у контексті креативності та культурного капіталу, наголошуючи на здатності особистості створювати нові культурні смисли через інтерпретацію та інтеграцію різних традицій.

Водночас важливим аспектом наукового осмислення культурного інтелекту є усвідомлення його місця в ширшій системі людського інтелекту. У західній науковій традиції культурний інтелект (CQ) розглядають як складову ієрархічної структури інтелектів, що поєднує раціональні, емоційні, культурні та духовні виміри людської свідомості. Зокрема, за Джуді Ніл, ієрархія інтелектів постає у формі піраміди, на вершині якої перебуває духовний інтелект (SQ), тоді як на її основі формуються фізичний, раціональний (IQ) та емоційний (EQ). Модель п'яти інтелектів, яку запропонував Сінді Вігтлсворт, інтегрує енергії особистості, що походять із різних сфер – інтелектуальної, емоційної, культурної, духовної та діяльнісної, і тим самим підкреслює цілісність людського потенціалу [12].

Українські дослідники В. Мережко та Н. Корж [8], спираючись на праці західних учених, розвивають ідею лідерського інтелекту, який включає взаємопов'язані згадані вище складові: раціональний, емоційний, духовний і культурний інтелект. Такий підхід демонструє, що культурний інтелект є не ізольованим утворенням, а органічним компонентом інтегративної моделі розвитку особистості, де взаємодія різних типів інтелекту забезпечує гармонію мислення, почуттів і дії.

Очевидним є те, що культурологічна перспектива відкриває ширше бачення означеного феномену – як форму культурної свідомості, що поєднує інтелектуальне,

емоційне й духовне начало в процесі культурного діалогу. У цьому контексті варто звернутися до ідей П. Бурд'є про культурний капітал, а також до Е. Кассіра, який сформував уявлення про символічні форми культури й діалогізм як універсальну модель культурного мислення. У світлі цих підходів культурний інтелект можна розглядати як механізм культуротворчої взаємодії, що забезпечує єдність раціонального, естетичного і етичного.

Варто звернути увагу на те, що в українській гуманітарній думці феномен культурного інтелекту постає як інтегративна система знань і метакогніцій, які забезпечують ефективну міжкультурну взаємодію, що представлено в дослідженнях психологів та соціологів В. Білицької [2], Л. Засекої [4], Н. Костенко [5], А. Краєвської та О. Кисси [6], Л. Майстренко [7]. Увага вчених зосереджена на формуванні культурної компетентності, ціннісно-світоглядних орієнтирів та інтегративних здібностей особистості, що створює підґрунтя для осмислення культурного інтелекту в контексті української культури. Відтак Л. Засека пропонує авторське визначення культурного інтелекту як особистісного конструкту та «важливого психічного феномену, який виражає здатність людини до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі» [4, 320]. В. Білицька визначає культурний інтелект як специфічну форму інтелекту та «цілісну систему знань і навичок, пов'язаних культурними метакогніціями, що дозволяє людям як адаптуватися до складових довкілля, пов'язаних з культурою, так і впливати на їх формування» [2].

Емпіричні дослідження А. Горбачика, Т. Любивої, Т. Нікітіної, Л. Скокової [3] присвячені перевірці валідності та надійності шкали культурного інтелекту в українських соціокультурних умовах, що засвідчує актуальність і наукову перспективність цієї тематики.

Попри значну увагу до проблематики культурного інтелекту в психології, соціології та менеджменті, у культурологічній науці цей феномен залишається недостатньо дослідженим. Його теоретичний потенціал лише починають осмислювати в контексті сучасних трансформацій культури, зокрема в аспекті інтелектуалізації мистецько-освітнього простору, міжкультурної комунікації, культуровідповідної та кроскультурної діяльності. Саме тому актуальним є культурологічне переосмислення поняття

«культурний інтелект» як чинника розвитку сучасного мистецько-освітнього простору, де його сутність набуває нових культурологічних інтерпретацій. Саме в межах цього простору культурний інтелект може бути розглянутий не лише як психологічна характеристика, а і як культуротворча здатність, що формує нову якість комунікації, творчої взаємодії та професійного мислення.

Метою статті є культурологічна рефлексія феномену культурного інтелекту та з'ясування його ролі в розвитку сучасного мистецько-освітнього простору України як культуротворчої системи, що інтегрує знання, творчість, емоційно-ціннісні орієнтації та комунікативну відкритість.

Виклад основного матеріалу. У західному науковому дискурсі поняття «культурний інтелект» (CQ, від англ. Cultural Quotient), запропоноване тандемом вчених Пітером Крістофером Ерлі (США) та Сун Енг (Сінгапур) у 2003 році, трактується як сукупність метакогнітивних, когнітивних, мотиваційних та поведінкових ресурсів, які забезпечують ефективну міжкультурну взаємодію, здатність людини ефективно взаємодіяти в культурно різноманітних середовищах.

Якщо в психологічній науці структура культурного інтелекту описана через три взаємопов'язані рівні – когнітивний, афективний і біхевіоральний (поведінковий), то з позицій культурологічного аналізу можна зауважити, що ці рівні варто інтерпретувати як взаємодію основних модусів культури [1].

Відтак можемо стверджувати, що *когнітивний* ресурс відповідає за пізнання культурних смислів, традицій, символів, тобто за процес інтелектуального осмислення культури; *афективний* – уособлює емоційно-ціннісний досвід культури, її емпатичний та етичний вимір, що формує здатність до співпереживання та розуміння Іншого; *поведінковий* – відображає сферу культурних практик, у яких знання та цінності втілюються у творчій дії, поведінці, художній комунікації. Ця триєдність у культурологічному сенсі виражає цілісність культурного досвіду людини, який полягає в поєднанні мислення, почуттів та практичних дій як способів буття в культурі.

Справедливим буде припустити, що з культурологічного погляду культурний інтелект є своєрідною метафорою здатності культури мислити саму себе, підтримувати внутрішню комунікацію та забезпечувати творчий резонанс між різними культурними

системами. Водночас саме в культурологічному вимірі концепт культурного інтелекту виходить за межі інструментального підходу до міжкультурної взаємодії. Його сутність полягає не лише в здатності адаптуватися до різних культурних контекстів, а й у формуванні *ціннісної чутливості* до різноманіття культурних смислів, у здатності до їх *творчого перекодування* та інтеграції у власну систему світосприйняття. Саме тому культурний інтелект варто розглядати як антропологічну якість культури, що забезпечує її саморефлексію та відкритість до Іншого.

Беручи до уваги той факт, що мистецько-освітній простір сучасної України є унікальним феноменом, у якому поєднуються традиція та інновація, національна ідентичність і відкритість до світового культурного діалогу, зазначимо, що він виступає не лише освітньою системою, а й живим середовищем культуротворення – простором комунікації, рефлексії та перманентного експерименту. У цьому контексті видається логічним стверджувати, що формування культурного інтелекту в межах цього простору відбувається через синтез кількох процесів, серед яких домінуючими, на наш погляд, є наступні: *інтеріоризація культурних кодів* полягає в осмисленні національних традицій і символічних систем; *творча інтерпретація досвіду* символізує перетворення знань і почуттів у художні образи, та *діалог культур* – участь у міжнародних проєктах, виставках, резиденціях, що розвиває кроскультурну компетентність.

Завдяки названим вище процесам мистецька освіта набуває рис культурного хабу, де народжуються нові форми ідентичності та креативності. Саме тут, у просторі мистецької освіти, культурний інтелект проявляється як механізм смислотворення, що поєднує пізнання, емоційне переживання і творчу дію. Цілком слушно говорити й про те, що мистецько-освітній простір формує не лише фахові навички, а й культурну компетентність як здатність до смислової комунікації. Через художню діяльність особистість входить у діалог із культурою, навчається «мови образів», «мови символів», що є універсальним засобом міжкультурного розуміння. У такий спосіб мистецтво виконує роль посередника між культурними системами, розвиваючи інтелект не лише як знання, а як «чуття культури».

Підсилюючи аргументацією попередні твердження, зазначимо, що із позицій культурологічного аналізу культурний інтелект у мистецько-освітньому просторі постає як

здатність особистості не лише пізнавати інші культури, а й «чути» їх через власну творчість, інтегрувати переживання та досвід у процес культурного діалогу. Ця інтеграція відбувається на вже визначених нами трьох рівнях, які тісно переплітаються. На когнітивному культурний інтелект як здатність особистості проявляється у розумінні символів, традицій і культурних кодів; і надважливо, що це не сухі знання, а живе осмислення культури через власний художній та освітній досвід. На афективному рівні формується чутливість, емпатія та готовність до взаємного слухання, що є основою справжнього культурного діалогу. Поведінковий рівень проявляється у вмінні творити, діяти та взаємодіяти в культурно багатовимірному середовищі, трансформуючи знання й емоції у конкретні культурні практики. Саме поєднання цих рівнів дозволяє культурному інтелекту проявлятися не просто характеристикою творчої особистості, а й бути живим механізмом культуротворення, що оживлює мистецько-освітній простір і робить його середовищем експерименту, рефлексії та взаємного збагачення культурних сенсів.

Цілком слушно говорити й про те, що саме у мистецько-освітньому просторі культурний інтелект проявляється у формах полікультурного діалогу, міждисциплінарності та творчої інтеграції, що формують нову якість культурного досвіду. Культурний інтелект ґрунтується на колективній пам'яті та відкритості до нового, тож ця взаємодія традиційного та інноваційного забезпечує безперервність культурного розвитку. У мистецько-освітньому просторі культурний інтелект реалізується через переосмислення спадщини у контексті сучасних сенсів, у здатності бачити в традиції не застиглу форму, а живий ресурс культурного оновлення.

Як детермінанта модернізації мистецько-освітнього простору, культурний інтелект сприяє переходу мистецької освіти від трансляційної моделі знань до моделі культурного смислотворення, де головним результатом є не лише професійна компетентність, а здатність творити, інтерпретувати і переосмислювати культурні коди. У цьому аспекті культурний інтелект стає не лише особистісною характеристикою, а культурною енергією, що підтримує розвиток національної культури у глобальному контексті. У культурологічному аналізі ця триєдність співвідноситься з класичною моделлю структури культури – знання, цінності, поведінкові практики. Отже,

культурний інтелект можна тлумачити як механізм гармонізації трьох вимірів культури – інтелектуального (розуміння), емоційного (переживання) та діяльнісного (творення). Саме ця гармонія забезпечує цілісність культурного досвіду особистості.

Серед провідних тенденцій розвитку сучасного мистецько-освітнього простору особливо виділяється інтеграція міждисциплінарних практик, яка поєднує мистецтво, технології, культурний менеджмент та комунікаційні стратегії. У такому середовищі культурний інтелект постає ключовим ресурсом, що забезпечує відкритість до глобального контексту, водночас зберігаючи автентичність національної культури. Він розвиває здатність мислити синергетично, діяти креативно й відповідально, поєднуючи знання, досвід і цінності у єдину інтегративну модель культурної взаємодії. Отже, культурний інтелект у мистецько-освітньому просторі набуває статусу не лише сукупності компетенцій, а й світоглядної парадигми, що формує новий тип культурної суб'єктності – інтегративної, рефлексивної, відкритої до діалогу. Він стає не просто чинником адаптації, а рушійною силою культурної еволюції, здатною забезпечити органічну єдність традиції та інновації, індивідуального й колективного досвіду, національного та універсального вимірів культури. У цьому сенсі культурний інтелект перетворюється на своєрідну «культурну компасну систему», що орієнтує мистецько-освітній простір у напрямі творчого оновлення, гуманістичного розвитку та постійної смислотворчої діяльності.

У періоди глибоких соціокультурних зламів культурний інтелект проявляє себе через здатність культури відновлюватися та оновлюватися через творчу дію. Тут поєднуються екзистенційний і культуротворчий виміри: інтелект стає не просто інструментом пізнання, а механізмом самозбереження культури, способом опору ентропії, зневірі та духовному занепаду. Безумовно, в умовах війни та соціокультурної нестабільності культурний інтелект набуває особливого, екзистенційного значення. Він виявляється у здатності особистості долати травматичний досвід через творчу діяльність, віднаходити сенс і цінності навіть у кризових ситуаціях. Мистецько-освітній простір у цей час стає не лише середовищем навчання, а й полем творчої стійкості та супротиву, проявлені через підтримку внутрішньої рівноваги, солідарність та непохитну віру в цінність культури. Участь у соціокультурних

проектах, арттерапевтичних практиках і волонтерських ініціативах формує нову якість культурної суб'єктності – активної, чутливої, етичної. Культурний інтелект виявляється тут не лише як ресурс адаптації, а як чинник культурної стійкості, що дозволяє мистецькій освіті залишатися простором гуманістичного розвитку, творчості та смислотворення навіть у найскладніші часи.

Наукова новизна статті полягає в тому, що культурний інтелект осмислено як інтегративний культурологічний феномен, що поєднує когнітивні, емоційно-ціннісні та поведінкові компоненти і виявляється чинником культуротворення в сучасному мистецько-освітньому просторі України. Обґрунтовано його роль як форми культурної стійкості (резильєнтності) та механізму гуманістичного розвитку особистості.

Висновки. Спостерігаючи за розвитком сучасного мистецько-освітнього простору України, можна стверджувати: культурний інтелект постає не просто як сукупність когнітивних, емоційно-ціннісних та поведінкових компонентів, він набуває значення інтегративного культурологічного феномену, який формує здатність особистості та спільнот мислити, діяти та відчувати у багатовимірному культурному середовищі. Культурний інтелект – це і спосіб пізнати світ, і інструмент взаємодії, і механізм творчого самовираження, й водночас форма культурної стійкості та самозбереження в умовах нестабільності.

Мистецько-освітній простір, у якому культура і освіта органічно переплітаються, стає хабом культурного інтелекту. Тут знання трансформується у досвід, а досвід – у творчість, яка одночасно відображає і виробляє цінності. У цьому сенсі мистецька освіта перестає бути лише навчальним процесом і стає середовищем культуротворення, де формується здатність бачити, осмислювати й творити нові смисли, поєднувати традицію з інновацією, національне з універсальним.

У часи соціокультурних зламів і війни, колективної травми культурний інтелект перетворює мистецько-освітній простір на середовище резильєнтності, де травматичний досвід можна переосмислити через творчість, де сенс і цінності стають точкою опори. Тут народжується нова якість культурної суб'єктності – активної, чутливої, етичної, здатної зберігати внутрішню рівновагу й водночас творити культуру.

У цьому контексті культурний інтелект постає не лише як набір компетенцій, а як

світоглядна парадигма, яка здатна керувати процесами культурної еволюції, формувати інтегративний тип особистості та колективу, відкритість до діалогу, здатність підтримувати культурну цілісність і творчу активність. Культурний інтелект є не стільки інструментом, скільки формою буття сучасної мистецько-освітньої культури – тим, що дозволяє їй переживати зміни, зберігати цінності та одночасно відкривати нові горизонти творчості й гуманістичного розвитку.

Перспективи опрацювання вказаної теми вбачаємо в теоретико-практичному осмисленні феномену культурного інтелекту в оптиці набуття персоналізованих культурно-мистецьких компетентностей особливостей, їх репрезентативної функції в колективній творчості. Важливим є дослідження культурного інтелекту не лише як індивідуальної здібності, а і як колективного та цивілізаційного ресурсу, що забезпечує здатність культур адаптуватися до глобальних викликів.

Література

1. Балл Г. О., Медінцев В. О. Конкретизація психологічного трактування особистості за допомогою модельної концепції культури. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*. 2012. № 40. С. 36–51. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/4494> (дата звернення: 23.10.2025).
2. Білицька В. Культурна компетентність та культурний інтелект сучасного фахівця. *Вісник національного авіаційного університету*. 2020. № 16. DOI: <https://doi.org/10.18372/2411-264X.16.14674> (дата звернення: 23.10.2025).
3. Горбачик А. Перевірка валідності та надійності шкали культурного інтелекту в Україні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. № 1. С. 132–148. URL: <https://stmm.in.ua/archive/issue.php?issue=2015-1> (дата звернення: 23.10.2025).
4. Засекіна Л. В. Інтелект як чинник ефективної міжкультурної взаємодії. *Психологічні перспективи*. 2017. С. 312–322. DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2017-29-312-322>.
5. Костенко Н. Тестування шкали культурної компетентності (CQS): українська аудиторія. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2012. № 4. С. 158–193. URL: <https://stmm.in.ua/archive/issue.php?issue=2012-4> (дата звернення: 25.10.2025).
6. Краєвська А. С., Кисса О. В. Культурний інтелект як інноваційний чинник управління міжкультурними командами технічної підтримки в міжнародному ІТ-підприємстві. *Підприємництво та інновації*. 2025. Вип. 36. С. 106–111. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/36.17>.
7. Майстренко Л. Культурний інтелект як фактор міжнаціональної комунікації. *Науковий вісник Миколаївського університету ім. В. О. Сухомлинського*. 2017. Вип. 1. URL: http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2226/1/maystrenko_lyudmila_01_2017.pdf (дата звернення: 25.10.2025).
8. Мережко В., Корж Н. Лідерський інтелект: зміст та структура і умовах індустрії 4.0. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 6 (2). Т. 312. С. 287–292. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-48](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-48).
9. Ang S. Cultural Intelligence: Its Measurement and Effects on Cultural Judgment and Decision Making, Cultural Adaptation, and Task Performance / Soon Ang, Linn Van Dyne, Christine Koh, K. Yee Ng, Klaus J. Templer: Cheryl Tay, N. Anand Chandrasekar. *Management and Organization Review*. 2007. Vol. 3, No 3. P. 335–371.
10. Earley P. C. Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures / P. Christopher Earley, Soon Ang. – Palo Alto, CA : Stanford University Press, 2003.
11. Handbook of Cultural Intelligence: Theory, Measurement and Application / S. Ang, Van Dyne (Eds.). Armonk : New York : M.E. Sharpe Inc., 2008. 403 p.
12. Sternberg R. J. A framework for understanding conceptions of intelligence / Robert J. Sternberg. *What is intelligence? Contemporary viewpoints on its nature and definition* / R. J. Sternberg, D. J. Detterman (Eds.). Norwood NJ : Ablex, 1986. P. 1–15.
13. Wigglesworth C. SQ 21: The Twenty – One Skills of Spiritual Intelligence. / Wigglesworth C. New York: Select Books. 2012. 223 p. URL: <https://www.sciepub.com/reference/171784> (дата звернення: 23.10.2025).

References

1. Ball, H. O., & Miedintsev, V. O. (2012). Specification of the psychological interpretation of personality using the model concept of culture. Scientific Notes of the G. S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 40, 36–51. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/4494> [in Ukrainian].
2. Bilytska, V. K. (2020). Cultural competence and cultural intelligence of a modern specialist. Bulletin of the National Aviation University, 16. DOI: <https://doi.org/10.18372/2411-264X.16.14674> [in Ukrainian].
3. Horbachyk, A. (2025). Verification of the validity and reliability of the cultural intelligence scale in Ukraine. Sociology: Theory, Methods, Marketing, 1, 132–148. Retrieved from: <https://stmm.in.ua/archive/issue.php?issue=2015-> [in Ukrainian].
4. Zasekina, L. V. (2017). Intelligence as a factor in effective intercultural interaction. Psychological Perspectives, 312–322. DOI:

<https://doi.org/10.29038/2227-1376-2017-29-312-322>
[in Ukrainian].

5. Kostenko, N. (2012). Testing the Cultural Competence Scale (CQS): Ukrainian audience. *Sociology: theory, methods, marketing*, 4, 158–193. Retrieved from: <https://stmm.in.ua/archive/issue.php?issue=2012-4> [in Ukrainian].

6. Kraievska, A. S. & Kissa, O. V. (2025). Cultural intelligence as an innovative factor in managing intercultural technical support teams in an international IT company. *Entrepreneurship and Innovation*, 36, 106–111. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/36.17> [in Ukrainian].

7. Maistrenko, L. (2017). Cultural intelligence as a factor in interethnic communication. *Scientific Bulletin of Mykolaiv V. O. Sukhomlynskyi University*, 1. Retrieved from: http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2226/1/maystrenko_lyudmila_01_2017.pdf [in Ukrainian].

8. Merezhko, V., & Korzh, N. (2022). Leadership intelligence: content, structure and conditions of Industry 4.0. *Bulletin of Khmelnytskyi National University. Series: Economic Sciences*, 6(2), 312, 287–292. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-48](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-48) [in Ukrainian].

9. Ang, S. (2007). Cultural Intelligence: Its Measurement and Effects on Cultural Judgment and Decision Making, Cultural Adaptation, and Task Performance. *Management and Organization Review*, 3, 3, 335–371 [in English].

10. Earley, P. C. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions Across Cultures*. Stanford University Press [in English].

11. S. Ang, Van Dyne (Eds.). (2008). *Handbook of Cultural Intelligence: Theory, Measurement and Application*. M.E. Sharpe Inc. [in English].

12. Sternberg, R. J. (1986). A framework for understanding conceptions of intelligence. What is intelligence? Contemporary viewpoints on its nature and definition. *Ablex*, 1–15 [in English].

13. Wigglesworth, C. (2012). SQ 21: The Twenty – One Skills of Spiritual Intelligence. *Select Books*. <https://www.sciepub.com/reference/171784> [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.11.2025
Отримано після доопрацювання 08.12.2025
Прийнято до друку 16.12.2025
Опубліковано 29.12.2025